

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора
Могілевського Леоніда Володимировича на дисертацію
Мозолевського Петра Вячеславовича на тему
«Правове регулювання заохочень працівників органів місцевого
самоврядування», подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Актуальність дисертаційної роботи Мозолевського Петра Вячеславовича на тему «Правове регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування» не викликає сумнівів і заперечень. Адже просування України шляхом розбудови як демократичної, соціальної та правової держави тісно пов'язано із низкою державотворчих реформ, у тому числі здійсненням процесів щодо децентралізації влади, що означає зміну вектора перерозподілу повноважень на користь органів місцевого самоврядування. Здійснення якісної та системної реформи місцевого самоврядування передбачає удосконалення трудово-правового статусу працівників, у тому числі права на заохочення. Слід відмітити, що норми чинного законодавства не завжди чітко визначають порядок та умови здійснення деяких виплат працівникам. Особливо це стосується умов преміювання працівників органів місцевого самоврядування, а саме сільських, селищних, міських рад.

Про актуальність обраного напрямку дисертаційного дослідження свідчить також те, що роботу виконано відповідно до: «Концепції реформування місцевого самоврядування», затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року №333-р; «Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації», затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 року №227-р; Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016 – 2020 роки, ухвалених Національною академією

правових наук України (рішення від 03 березня 2016 року); «Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми збереження і розвитку трудового потенціалу України на період до 2017 року» схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 липня 2009 р. № 851-р.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації, підтверджені теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням наукових праць, комплексним аналізом законодавства й міжнародної практики в цій сфері.

Передусім позитивним слід визнати чітке визначення автором об'єкта і предмета дослідження, що, на жаль, сьогодні не часто зустрічається в наукових роботах такого рівня. Правильне розуміння об'єкта та предмета дослідження дозволило дисертанту зробити свою наукову ідею цілісною, обґрунтованою, донести до наукової громадськості власні ідеї та пропозиції, а також уникнути формалізму та зробити дисертацію вагомим внеском у правничу науку. Крім того, під час дослідження було використано широкий спектр загальнофілософських, загальнонаукових, логічних і спеціально-юридичних методів і прийомів наукового пізнання, застосування яких дозволило всебічно проаналізувати об'єкт дослідження. Усі вони застосовувались у взаємозв'язку та взаємодії, відповідно до поставленої мети й завдань, об'єкта і предмета дослідження.

З аналізу дисертації видно, що під час проведеного дослідження було використано не лише юридичну літературу, а й цінний емпіричний матеріал, що дозволило дисертанту досягти високого ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Очевидно, що автор, працюючи над написанням дисертації, дотримувався процедури систематизації наукової літератури під час її аналізу. У процесі дослідження дисертант не абстрагувався у наукову розробку проблеми, а поставив конкретні та чіткі завдання, у зв'язку з чим дисертація отримала цікавий та корисний напрям не

лише в науковому руслі, що дозволило одержати практичні результати, сформулювати корисні для практичного застосування висновки.

Аналіз рецензованої дисертації дає змогу стверджувати, що в результаті проведеного дослідження автор досягнув визначеної мети й виконав поставлені завдання. Причому сформульовані висновки та пропозиції є досить аргументованими й оригінальними, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці.

Загалом на сторінках дисертації автору вдалося розгорнути цікаву дискусію, використавши широкий спектр вітчизняних і зарубіжних науково-теоретичних та монографічних робіт з різних галузей наукових знань, що свідчить про поглиблений аналіз актуалізованої проблеми.

Таким чином, гарантією достовірності й теоретичної обґрунтованості наукових положень, сформульованих автором висновків і рекомендацій є правильно визначені мета й завдання дослідження, структура та логіка викладеного матеріалу.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова новизна праці полягає в тому, що дисертація є однією з перших спроб комплексно, за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання, на основі аналізу наукових поглядів вчених, норм чинного законодавства України, а також практики застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування, з'ясувати сутність та особливості правового регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування, а також на основі опрацювання найбільш позитивного вітчизняного та зарубіжного досвіду, визначити напрямки вдосконалення відповідного законодавства. В результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків.

У роботі враховано положення як національного, так і міжнародного законодавства, проаналізовано теоретичний та практичний матеріал, що стосується тематики роботи. Це дало змогу виробити новий підхід до

дослідження значної кількості проблем правового регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування.

Переважає більшість положень, винесених автором на захист, і висновків є новими або містять значну частку новизни. Зокрема, дисертантом уперше: а) обґрунтовано доцільність розробки та прийняття Дисциплінарного статуту органів місцевого самоврядування, в якому окрім заохочень та порядку їх надання, запропоновано закріпити питання дисциплінарної відповідальності працівників органів місцевого самоврядування. Зазначене, беззаперечно, дозволить підвищити загальний рівень дисципліни праці даної категорії працівників; б) запропоновано авторське визначення поняття право на службу в органах місцевого самоврядування, а також окреслено найбільш характерні особливості даної категорії. Визначено найбільш важливі шляхи удосконалення законодавчого забезпечення права на службу в органах місцевого самоврядування; в) окреслено основні проблеми, пов'язані із застосуванням заохочень у системі органів місцевого самоврядування, до яких віднесено: 1) відсутність ефективного та дієвого трудового законодавства, яке б створювало необхідні умови для мотивації всіх категорій працівників; 2) відсутність мотивації роботодавців з питань заохочень працівників; 3) відсутність ефективних механізмів реалізації права працівників на заохочення; 4) відсутність адекватних правових механізмів щодо мотивації праці у системі органів місцевого самоврядування; 5) відсутність належного моніторингу заохочень; тощо (с.16-17).

Слушною слід визнати позицію дисертанта, відповідно до якої основними ознаками права на службу в органах місцевого самоврядування є наступні: 1) передбачає здійснення професійної діяльності шляхом зайняття посад в органах місцевого самоврядування; 2) поширюється виключно на громадян України; 3) реалізація цього права провадиться за спеціальною процедурою обрання (затвердження) або на підставі конкурсу; 4) пов'язано із укладенням трудового договору та прийняттям присяг, присвоєнням

спеціальної категорії (спеціального рангу); 5) супроводжується виникненням, зміною та припиненням службово-трудова правовідносин; 6) реалізація цього права супроводжується низкою обмежень, у тому числі з питань запобігання корупції та фінансового контролю; 7) наявність граничного віку реалізації, який становить 65 років; 8) наявність спеціальних підстав припинення; 9) підлягає державному нагляду (контролю), громадському контролю; 10) підлягає юрисдикційному захисту (с.87).

Досить справедливо автором зазначено, що право на заохочення у сфері праці є одним із ключових трудових прав працівника. Для працівників органів місцевого самоврядування застосування заходів заохочення передбачає: 1) визнання та позитивна оцінка їх професійних, ділових та моральних якостей; 2) визнання та позитивна оцінка їхньої трудової діяльності за трудовим договором; 3) підвищення авторитету у колективі працівників; 4) мотивація подальшого професійного зростання (с.88).

Не можна не погодитись із думкою дисертанта про те, що всі існуючі заохочення можна поділити на дві великі групи: 1) матеріальні заохочення, тобто такі, що пов'язані із матеріальною винагородою для працівника, зокрема: премія, матеріальна допомога, грошова винагорода, компенсаційні виплати, тощо; та 2) заохочення нематеріального (морального) характеру: оголошення подяки; дострокове зняття дисциплінарного стягнення; нагородження грамотою, почесною грамотою, іншими відомчими відзнаками державного органу; дострокове присвоєння рангу в порядку, визначеному Законом «Про державну службу»; представлення до нагородження урядовими відзнаками та відзначення урядовою нагородою (вітальний лист, подяка, почесна грамота) (с.134).

Не можна не відзначити, що дисертантом було виокремлено наступні етапи та підетапи застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування: 1. підготовка до прийняття управлінського рішення. Цей етап включає: а) визначення кола працівників та їх заслуг, тобто доцільність здійснення заохочень; б) визначення суми коштів, які знаходяться в фонді

преміювання, та котрі можна застосувати для заохочення; в) визначення суми заохочення (наприклад суми премії); 2. прийняття управлінського рішення, яке супроводжується виданням відповідного наказу, тобто відбувається його правове оформлення; 3. реалізація управлінського рішення, яке передбачає безпосередню видачу заохочень (нарахування та подальша виплата премій); 4. контроль за виконанням управлінського рішення (с.136).

Важливе практичне значення має те, що автором було обґрунтовано, що на сьогоднішній день найбільш доцільним є розробити та прийняти Дисциплінарний статут органів місцевого самоврядування, в якому окрім заохочень та порядку їх надання, необхідно прописати питання дисциплінарної відповідальності працівників органів місцевого самоврядування, а також порядок обліку заохочень та стягнень. Зазначене, беззаперечно, дозволить підвищити загальний рівень дисципліни праці даної категорії працівників. Така необхідність, на нашу думку, обумовлена перш за все зростанням ролі органів місцевого самоврядування в систему органів державної влади, а також із суттєвою зміною функцій, які було покладено на них в умовах децентралізації (с.170-171).

Таким чином, роботі притаманна наукова новизна, порушено низку невисвітлених вітчизняною юридичною наукою проблем, розв'язання яких дозволить вдосконалити правове регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування.

Повнота викладення наукових результатів в опублікованих працях здобувача.

Підсумки розроблення проблеми загалом, окремі її аспекти та висновки були висвітлені в шести наукових статтях, п'ять з яких у фахових виданнях України, одна — у міжнародних виданнях, та шести тезах науково-практичних конференцій.

Перелік наукових праць здобувача й аналіз їхнього змісту засвідчують, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження досить повно викладено у вітчизняних наукових фахових

виданнях, пройшли апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях.

Дискусійні положення дисертаційної роботи.

За результатами розгляду роботи потрібно також звернути увагу дисертанта на такі дискусійні положення:

1. Так, досліджуючи умови застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування здобувачу (підрозділ 2.2) окрему увагу автору необхідно було приділити умовам, за яких заохочення не застосовується. Наприклад, хотілося б уточнити чи позбавляється щомісячної премії працівник селищної ради, якому оголошено догану, та яким розпорядчим документом це оформлювати?

2. На сторінці 168 дисертант слушно пропонує розробити та прийняти Дисциплінарний статут органів місцевого самоврядування (в якому, окрім питання заохочення працівників відповідних органів, необхідно приділити увагу і іншим важливим аспектів трудової діяльності даної категорії службовців). Втім, даний висновок був би більш змістовним, як би у додатках до роботи, він навів приблизний проект цього нормативно-правового акту.

3. Досліджуючи позитивний зарубіжний досвід правового регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування (підрозділ 3.1) здобувач робить низку цікавих висновків з теоретичної та практичної точки зору. Втім, додатково хотілося б уточнити: досвід якої саме держави найбільше імпонує автору і чому?

4. На сторінці 127 дисертант вказує, що «преміювання працівників органів місцевого самоврядування здійснюється відповідно до їх особистого внеску в загальні результати роботи у межах фонду преміювання, утвореного в розмірі тримісячного фонду оплати праці та економії фонду оплати праці. Їм також може надаватися матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань та допомога на оздоровлення в розмірі середньомісячної заробітної плати». Дійсно, вказане впливає із положень чинного

законодавства. Однак, на нашу думку, дослідження питання преміювання працівників органів місцевого самоврядування було більш повним, якби здобувач, наприклад, вказав у якому розмірі виплачується премія працівникові органу місцевого самоврядування, який працює на 0,5 ставки? Адже таких працівників у відповідних органах працює досить багато.

5. Судячи зі списку використаних джерел, здобувач, під час підготовки дисертаційного дослідження, проаналізував велику кількість дисертаційних досліджень інших вчених, як у галузі трудового права, так і інших галузей права і це є дуже добре, адже ним використано сучасну наукову літературу. Однак здобувачу варто було більш критично ставитись до поглядів вчених та не боятись висловлювати власну точку зору, навіть коли аналізуються праці докторів наук.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Зокрема, у рецензованій праці не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації.

Викладені в дисертації рекомендації та конкретні пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства України є теоретично обґрунтованими та аргументованими.

Тема дисертації є актуальною, сформульовані автором висновки та рекомендації є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною та мають значення не лише для теорії трудового права, але й для правозастосовної практики.

Таким чином, дисертація, представлена Мозолевським Петром Вячеславовичем є самостійним завершеним науковим дослідженням, в якому

отримані нові науково обґрунтовані результати, спрямовані на вирішення наукового завдання, що має істотне значення для розвитку української науки трудового права та правозастосування.

У підсумку слід зазначити, що дисертаційне дослідження на тему «Правове регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування» відповідає вимогам, передбаченим Порядком присудження наукових ступенів, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24 липня 2013 року, Порядком проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України №167 від 06 березня 2019 року, а його автор – Мозолевський Петро Вячеславович – на основі публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань «Право» за спеціальністю 081 «Право».

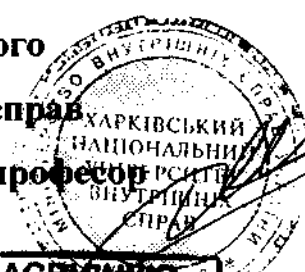
Офіційний опонент:

Проректор

Харківського національного

університету внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор



Леонід МОГІЛЕВСЬКИЙ

